

Dokumentation av Skörd för ekologisk och konventionell odling 2013

Dokumentation av Skörd för ekologisk och konventionell odling 2013.....	1
1. Kort om dokumentation och undersökning	1
1.1 INLEDNING	1
1.2 UNDERSÖKNINGENS SYFTE	1
1.3 UNDERSÖKNINGENS FLÖDE	2
<i>Flödesschema</i>	8
2. Användare och användarbehov	9
2.1 NATIONELL ANVÄNDNING	9
2.2 INTERNATIONELL ANVÄNDNING	12
3. Uppgiftsinsamling	12
3.1 POPULATION OCH RAM	12
3.2 URVALSFÖRFARANDE.....	13
3.3 MÄTINSTRUMENT	14
3.4 INSAMLINGSFÖRFARANDE	26
3.5 ÅTGÄRDER FÖR FÖRENKLAD UPPGIFTLÄMNANDE.....	27
4. Statistisk bearbetning och redovisning	28
4.1 SKATTNINGAR, MODELLER, BERÄKNINGAR	28
4.2 REDOVISNING	31
4.3 KVALITETEN I REDOVISADE DATA	31
5. Utvärdering och uppföljning	34
5.1 IFYLLED UTVÄRDERINGSMALL	34
5.2 PLAN FÖR ANALYSRAPPORTER	44
5.3 UPPFYLLER PRODUKTEN KRITERIERNA FÖR TILLRÄCKLIG KVALITET.....	44
6. Dokumentation av observationsregister för arkivering	44

1. Kort om dokumentation och undersökning

1.1 Inledning

Statistik om skörd från ekologiskt och konventionellt odlade arealer av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slåttervall framställs årligen. ”Beskrivning av statistiken”, som åtföljer varje Statistiskt meddelande, ger en kortare beskrivning av undersökningens syfte samt hur undersökningen gått till. Här beskrivs de olika variablerna och de statistiska storheterna. Beskrivning av statistiken finns tillgänglig på Jordbruksverkets och SCB:s hemsidor, på samma platser som de Statistiska meddelandena. Det rekommenderas att först läsa igenom beskrivning av statistiken, för att se om den informationen täcker läsarens behov. Om ytterligare behov finns läser man ”Dokumentation av Skörd för ekologisk och konventionell odling”, som ger en mer detaljerad information om undersökningen.

1.2 Undersökningens syfte

Uppgifter om skörd för ekologisk odling har sedan 2003 samlats in från ett särskilt urval av jordbruksföretag med denna odlingsform. Detta har möjliggjort redovisning av skörde-

nivåer inom den ekologiska odlingen. Huvudsyftet är att framställa statistik om skörd för den ekologiska odlingen enligt samma metoder som används för den ordinarie officiella skördestatistiken. I samband med framtagning av skördenivåer för ekologisk odling har motsvarande uppgifter för den konventionella odlingen beräknats.

Den framtagna skördestatistiken för ekologisk och konventionell odling visar skördenivåer vid praktisk odling i de regioner där de olika odlingsformerna förekommer. För att kunna göra en rättvisande jämförelse av själva odlingsmetoderna bör flera olika aspekter vägas in. Förutsättningarna för ekologisk odling – jämfört med konventionell – varierar mellan slättbygd och skogsbygd och mellan olika delar av landet.

Uppgifter om skördenivåer vid ekologisk och konventionell odling används bland annat då kalkyler för olika odlingsmetoder tas fram. Tidigare har skördeuppgifterna för ekologisk odling i första hand baserats på resultat från försöksodlingar.

1.3 Undersökningens flöde

Här presenteras det flöde som undersökningen om skörd av ekologisk och konventionell odling har.

1. Undersökningen planeras (hösten 2012). För att få reda på vilka förändringar som kan behöva göras i webbenkäten skickas en utvärdering ut till samtliga intervjuare som medverkat i den just avslutade uppgiftsinsamlingen. Eventuella synpunkter från intervjuare, uppgiftslämnare och statistikanvändare diskuteras i arbetsgruppen. Åtgärder bestäms. Det kan t.ex. gälla redovisning av nya grödor eller nya funktioner i webbsystemet.

2. Datum då undersökningens resultat ska redovisas i form av ett Statistiskt Meddelande (SM) föreslås. Hänsyn tas då till möjligheten att få tillgång till slutliga ekologiska grödarealer.

3. Tidsschema för undersökningen sätts upp (vinter 2013). Här bestäms i stora drag när de olika momenten ska genomföras och vilka personer som ska ansvara för de olika delarna. Kontakt tas med Näringslivets Regelnämnd (NNR), som i första hand vill få information om förändringar i undersökningen. Se också flödesschemat efter detta avsnitt, för en redogörelse av när i tiden olika delar av undersökningen utförs.

- A. Rekrytering av intervjuare (vår).
- B. Utveckling och test av webbsystem (vår och sommar).
- C. Urval av jordbruksföretag (sommar).
- D. Insamling av skördeuppgifter (höst).
- E. Granskning (höst, vår).
- F. Beställning av slutliga arealer och beräkning av resultat (vår).
- G. Publicering av slutlig statistik i juni året efter referensåret.

4. Genom att ständigt förbättra de IT-system som används kan arbetet efterhand ske mer rationellt och med ökad säkerhet när det gäller datahanteringen. Förslagen till förändringar kommer från uppgiftslämnarna, intervjuarna, IT-personalen och från personalen som arbetar med granskning och beräkningar. Från statistikanvändarhåll kan ändrade statistikbehov innebära att nya IT-funktioner behöver utvecklas.

5. De intervjuare som arbetat med skördeundersökningen föregående år får en förfrågan om de vill medverka även innevarande år.

6. För att lantbrukarna ska känna trygghet vid uppgiftslämnandet och för att minska risken för missförstånd används intervjuare som har lantbruks-erfarenhet. Dessa intervjuare kan också bedöma om uppgifterna är rimliga och reda ut eventuella oklarheter direkt med uppgiftslämnarna. Bland SCB:s ordinarie intervjuare finns ett mindre antal som har lantbrukskompetens. I övrigt timanställs lantbrukskunniga intervjuare för skördeundersökningen. De flesta återkommer år efter år men det behövs ändå varje år en viss nyrekrytering. Vid rekryteringen eftersträvas ungefär samma geografiska fördelning av intervjuarnas hemorter som fördelningen av landets åkermark.

7. Som underlag för urvalet används Jordbruksverkets administrativa register för stöd till ekologisk odling för det aktuella undersökningsåret. Under maj månad skickas en beställning av ett uttag från detta register till Jordbruksverkets miljöersättningsenhet. Själva uttaget ska dock göras så sent som möjligt innan urvalet måste dras – så att så många som möjligt av lantbrukarnas ändringar hinner registreras och komma med i urvalsunderlaget. Det innebär att uttaget görs i slutet av juni eller början av juli. Vid beställningen bör eventuella ändrade stödregler som kan påverka lantbrukarnas arealredovisning beaktas.

8. De IT-funktioner som utvecklas eller ändras testas av SCB-personalen efterhand som de tas fram. Inför att insamlingsperioden startar i oktober görs mer omfattande tester, både av de intervjuare som ska arbeta med systemet och av SCB-personalen. Om helt nya funktioner har utvecklats arrangeras ofta tester med externa lantbrukare – som får agera som presumtiva uppgiftslämnare – innan funktionerna tas i drift.

9. Det uttag från Jordbruksverkets administrativa register för stöd till ekologisk odling som erhålls i början av juli är preliminärt och för en del av företagen (egentligen ansökningarna om stöd) saknas uppgift om regionkod för brukningscentrum. För dessa företag eftersöks regionkod med hjälp av adresser etc. Vissa av företagen delas upp om de har arealer i vitt skilda delar i landet. Urvalspopulationen är sedan en delmängd av registret och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark.

10. För att minska uppgiftslämnarbördan görs grödspecifika urval för varje delundersökning. Det innebär att enbart de lantbrukare som odlar någon av de aktuella grödorna behöver kontaktas. För skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter görs ett gemensamt urval, eftersom dessa grödor vanligen odlas på gårdar med liknande inriktning. Gårdar med odling av de mindre vanliga grödorna har något större chans att komma med i urvalet. För skörd av matpotatis och slättervall görs två separata urval av gårdar som odlar dessa grödor.

11. Efter urvalsdragningen samkörs de olika skördeurvalen med varandra och med andra urval för lantbruksundersökningar som genomförs under hösten. Detta görs för att insamlingen ska kunna organiseras så att samma intervjuare kontaktar de jordbruksföretag som är uttagna i flera olika undersökningar. Lantbrukare som är uttagna i flera olika delurval inom skördeundersökningen märker inte det eftersom de olika delarna hanteras som en enda undersökning vid insamlingen.

12. I augusti eller början av september skickas ett informationsbrev om den kommande undersökningen till de gårdar som är uttagna för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter som odlats ekologiskt.

13. Fördelningen av de uttagna gårdarna på olika intervjuare sker i möjligaste mån så att lantbrukarna ska bli kontaktade av intervjuare som bor i närheten och känner till förhållandena i regionen. Andra kriterier vid fördelningen är att en del undersökningar, som till exempel skörd av vall, bara tas om hand av vissa intervjuare som har särskild erfarenhet av vallodling.

14. Varje år görs en detaljerad instruktion för intervjuarbetet. Den ska läsas av intervjuarna inför kursdagen och används sedan vid insamlingen som referens vid eventuella oklarheter. Varje år görs också övningsuppgifter som intervjuarna ska lösa hemma och skicka in till SCB före kurstillfället. Övningsuppgifterna innehåller frågor om nyheter och områden där det är risk för missförstånd. Det finns också fejkade gårdar för vilka skördeuppgifterna ska beräknas och fyllas i på pappersblanketter som liknar webbformulären.

15. Ett komplicerat arbete är att ladda webbsystemets blanketter och intervjuar-sidor med de olika delurvalen och alla tillhörande uppgifter. Det gäller bland annat grödarealer, namn och telefonnummer till lantbrukarna, information om medverkan i andra undersökningar etc. Här är det viktigt att alla uppgifter hamnar på rätt plats. Grödarealer, telefonnummer etc. kommer från SAM-blanketterna, dvs. lantbrukarnas ansökningar om arealersättning.

16. Cirka en vecka före kurstillfället får intervjuarna tillgång till webbsystemet för att kunna bekanta sig med funktionerna i förväg. Då går det att fylla i påhittade uppgifter, skicka, studera felmeddelanden etc. eftersom det då bara är en testversion av systemet. Under kursen blir det en systematisk genomgång av de olika delundersökningarna, övningsuppgifterna, intervjuteknik m.m. Vid kurstillfällena föds ofta nya idéer till förbättringar, i samband med att intervjuarna byter erfarenheter med varandra.

17. Direkt efter kurserna rensas systemet från testdata. Lösenord skickas ut till lantbrukarna och intervjuarna får nya lösenord inför starten av ”skarpt läge”.

18. Lantbrukarna kan skicka in sina resultat via webben så snart de fått sina lösenord. De gårdar som är uttagna för skörd från ekologisk odling har cirka tre veckor på sig att svara. Därefter börjar intervjuarna kontakta dem per telefon. Även efter dessa stoppdatum kan de lantbrukare som så önskar skicka in sina skördeuppgifter på egen hand via webbsystemet.

19. Under hela insamlingsperioden sker maskinell och manuell granskning. Redan i samband med att uppgifterna skickas till SCB sker en del logiska kontroller och kontroller av orimliga värden. Lantbrukarna får information om kontrollresultatet och ges möjlighet att korrigera. Lantbrukarna kan dock välja att skicka in uppgifterna ändå. De markeras då på ett särskilt sätt på intervjuarsidan för den intervjuare som har tilldelats gården. Intervjuaren kontakter lantbrukaren och reder ut eventuella oklarheter.

20. Intervjuarna ringer till snabbstatistikgårdarna först. Gårdarna i urvalet för ekologisk skörd kan även vara med i snabbstatistikurvalet i det ordinarie skördeurvalet. Därefter prioriteras uppgifter om höstsådda arealer och övriga gårdar med ekologisk skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Sista insändningsdag är någon vecka senare för undersökningen om skörd av ekologisk matpotatis och ytterligare en vecka senare för undersökningen om skörd av ekologisk slåttervall.

21. En gång om året brukar det vara ett möte i Eurostats arbetsgrupp för markanvändning och skördestatistik. Vid dessa möten förmedlar kommissionen de internationella användarnas behov av information om skördenivåer vid ekologisk odling. Från och med 2009 gäller två förordningar som berör skördestatistiken för ekologisk odling. I dessa finns detaljerade regler för vad som får definieras som certifierad ekologisk produktion samt en paragraf som anger att medlemsländerna årligen ska skicka statistik för certifierad ekologisk produktion till Eurostat senast 1 juli året efter referensåret.

22. När insamlingen av skördeuppgifter är avslutad görs en slutlig granskning. Eftersom det inte är någon publicering av preliminär ekologisk skördestatistik under hösten kan en del av granskningsarbetet genomföras senare under vintern. Skördeuppgifterna för majs hämtas in sent eftersom grödan har en lång vegetationsperiod.

23. Uppgifter om slutliga arealer från Jordbruksverkets administrativa register för stöd till ekologisk odling (dvs. certifierad ekologisk eller kretsloppsriktad produktion) beställs från Jordbruksverkets miljöersättningsenhet.

24. Beräkning av resultat påbörjas när de slutliga ekologiska arealerna erhållits från Jordbruksverket. För 2013 erhöles även slutliga uppgifter om certifierade ekologiska arealer från Jordbruksverket, som i sin tur fått de certifierade arealerna från de olika kontrollorganen. Uppgifter om konventionell skörd tas fram från den ordinarie skördeundersökningen genom att specialbearbetningar görs för arealer som inte har miljöersättning för ekologisk odling.

25. Det Statistiska meddelandet publicerades den 26 juni 2014.

26. Dokumentation av statistiken sker till viss del kontinuerligt t.ex. genom att information om urvalet sparas och att en "Beskrivning av statistiken" ges ut i samband med publiceringen av statistiken. Efter avslutad produktionsomgång görs även en mer omfattande dokumentation, bland annat i form av detta dokument.

Flödesschema

Flöde	Höst 12	Vinter 13	Tidig vår 13	Maj 13	Jun 13	Jul 13	Aug 13	Sep 13	Okt 13	Nov 13	Dec 13	Jan 14	Feb 14	Mar 14	Apr 14	Maj 14	Jun 14
1. Utvärdering förra årets undersökn.	■	■															
2. Fastställande av publiceringstid	■																
3. Tids- och personalplanering		■															
4. Utveckling av IT-funktioner		■	■	■													
5. Intresseförfrågan intervjuare			■	■	■												
6. Rekrytering av nya intervjuare			■	■	■												
7. Beställning eko-urvalsunderlag				■	■												
8. Test av webbsystem				■	■	■	■	■	■								
9. Framtagning av urvalsram						■	■										
10. Urval						■	■										
11. Samkörning av urval							■	■									
12. Informationsbrev till lantbrukare							■	■	■								
13. Fördelning av uttagna gårdar							■	■	■								
14. Instruktioner och övningsuppg.							■	■	■								
15. Laddning av urval i webbsystem								■	■								
16. Kurs för intervjuare								■	■								
17. Utskick lösenord till lantbrukare									■	■							
18. Lantbrukarna skickar in resultat									■	■	■						
19. Maskinell o manuell granskning									■	■	■	■	■	■			
20. Intervjuarna ringer lantbrukarna									■	■	■	■	■	■			
21. Arbetsgruppsmöte Eurostat									■								
22. Slutlig granskning														■	■		
23. Slutliga ekoarealer beställs															■		
24. Beräkning av resultat																■	
25. Slutligt SM																	■
26. Dokumentation																	■

2. Användare och användarbehov

Statistiken över ekologisk och konventionell skörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, matpotatis och slättervall utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten efterfrågas även av EU.

2.1 Nationell användning

Näringsdepartementet

När Näringsdepartementet utformar jordbrukspolitiken och miljömålen används statistik om skördenivåerna inom ekologisk odling. Det kan gälla t.ex. planering av stöd i olika former för ekologisk odling. De ekologiska skördenivåerna utgör underlag när arealstöd till den ekologiska odlingen fastställs och när det beslutas om medel för särskilda satsningar på ekologisk odling.

Jämförbarhet och sammanvändbarhet med den ordinarie skördestatistiken uppnås genom att samma insamlingsteknik, bearbetnings- och beräkningsmetoder används för de olika odlingsinriktningarna. Särskild uppmärksamhet behövs för att behålla jämförbara tids-serier av statistiken även om stödreglerna för ekologisk odling ändras. Alternativt måste tidsseriebrott påpekas och förklaras. Detta är angeläget för samtliga användningsområden av den ekologiska skördestatistiken som beskrivs i det följande.

Jordbruksverket

Uppgifter om skördenivåer vid ekologisk och konventionell odling används bland annat då ekonomiska kalkyler för olika odlingsmetoder tas fram. Tidigare har skördeuppgifterna för ekologisk odling i första hand baserats på resultat från försöksodlingar.

Skörd per hektar vid ekologisk odling används då stödnivåer för miljöersättning för ekologisk odling ska tas fram. Resultaten används också som underlag för utvärdering av effekterna av olika stödformer.

Vid områdesindelningar och beräkning av ersättningsnivåer för EU:s arealbaserade stöd behövs skördenivåer för konventionell och ekologisk odling för att kunna analysera vilken effekt själva odlingsmetoden har i olika regioner. Detta är viktigt eftersom den ekologiska odlingen är mycket ojämnt fördelad mellan olika regioner.

De konventionella skördenivåerna används vid analys av orsaker till att avkastningsökningen har upphört för vissa grödor och områden.

Jordbruksverket beställde under 2008 en sammanställning av tillgänglig statistik om den ekologiska odlingen av SCB. Där ingår bland annat specialbearbetningar av resultat från undersökningen om skörd för ekologisk och konventionell odling.

http://www.sjv.se/webdav/files/SJV/Amnesomraden/Statistik%2C%20fakta/Vegetabilieproduktion/Annat_sjv/Statistikrapport_2008_2/20082_ikortadrag.htm

Statistiska centralbyrån

SCB framställer femårsmedelvärden för konventionell odling på uppdrag av Jordbruksverket. Redovisning sker för riket, län och produktionsområden. På lite längre sikt, när ett tillräckligt antal år med skörderesultat finns, kommer normskördar att tas fram för konventionellt odlade grödor.

Uppgifter om ekologiskt odlad areal av slåttervall används som beräkningsunderlag vid framtagning av statistik om odlingsåtgärder i jordbruket, avseende vallålder samt baljväxtinblandning i utsädet.

Lantbruksuniversitet och lantbruksskolor

Inom undervisningen behövs fakta om olika grödors kapacitet vid ekologisk odling, regionala skillnader, obärgade arealer, trender för skördeutvecklingen etc. Bland annat statsagronomerna behöver basfakta för rådgivning och forskare och lärare behöver bakgrundsdata när forskningsresultat analyseras och presenteras. Här är det viktigt med tids-serier utan brott som beror på t.ex. ändrade stödregler.

Skördestatistikens resultat används i de områdeskalkyler för ekologisk odling av olika grödor som publiceras på webbsidan Agriwise. Dessa kalkyler redovisas för jordbrukets åtta produktionsområden och motsvarar den tidigare publikationen ”Databok för driftsplanering”.

Inom lantbruksuniversitetet och lantbruksskolorna finns troligen en del studier där den ekologiska skördestatistiken utgjort underlag. Någon särskild sökning efter sådana har inte gjorts. Användare av detta slag är vana att på egen hand hämta statistik från Statistiska meddelanden. Det är dock tämligen vanligt att forskare och studenter hör av sig till SCB och frågar efter uppgifter som inte går att hitta, det är t.ex. lättare att hitta uppgifter om skörd vid ekologisk odling än uppgifter om ekologiskt odlade arealer med ersättning för ekologisk odling.

Naturvårdsverket

Inom Naturvårdsverket består en del av verksamheten av att fördela resurser till andra myndigheter och till experter för framtagning av rapporter om miljötillståndet. Bland de rapporter som finns publicerade i Naturvårdsverkets serie förekommer sådana som använt statistiken om skörd för ekologisk och konventionell odling som ett av flera underlag. Det handlar om rapporter som ska belysa hållbarheten i dagens produktionsmetoder inom jordbruket.

Länsstyrelser och kommuner

Inom länsstyrelsen handlägger man ärenden i samband med stödåtgärder till jordbruket. Miljöersättningen för ekologisk odling innefattar villkor som handlar om att bevara jordens bördighet och samtidigt utföra åtgärder som behövs för odling med sikte på god skörd. I detta sammanhang är det bra med regional skördestatistik för ekologisk odling som jämförelse.

Vid värdering av åkermark inför vägbyggen etc. är uppgifter från skördestatistiken ett relevant underlag. Detsamma gäller när ersättning ska betalas ut för viltskador. Här kan

den konventionella skördestatistiken ge en rättvisande bild av skördenivån för konventionella gårdar i regioner med stor andel ekologisk odling.

Länsstyrelsernas lantbruksenheter skickar vanligen ut information till länets lantbrukare flera gånger om året. När skördestatistiken har publicerats brukar många lantbruksenheter sammanställa informationen för länet och ta med den i kommande utskick. På grund av de begränsningar som följer av att urvalen är mindre inom undersökningen om ekologisk och konventionell odling saknas dock information för många län och produktionsområden. Höga medelfel försvårar ofta påvisande av signifikanta skillnader mellan ekologisk och konventionell skördenivå.

Vanligen efterfrågas statistik på låg regional nivå. Länsstyrelsernas personal är själva delaktiga i kvalitetsarbetet i den mån de uppmanar lantbrukarna att lämna information om ändrade grödor och grödarealer.

Företag för handel och vidareförädling

Den ekologiska skördestatistiken publiceras mer än ett halvår senare än den preliminära ordinarie statistiken. Det är för sent för att vara till nytta vid planering av mottagning och lagring av skördade kvantiteter och för sent för export/importplanering. Statistiken används mer för avstämning av branschens egen statistik.

Jordbrukets egna organisationer och rådgivningsföretag i lantbruksbranschen

För de företag som arbetar med rådgivning är skördenivåer vid ekologisk odling en viktig källa till information. Den kan vara en grund när mer gårdsspecifika kalkyler upprättas. Statistik på så låg regional nivå som möjligt är önskvärd. Gärna statistik för nya grödor, t.ex. åkerbönor och majs.

Massmedia, allmänhet och privatpersoner

Uppgifter om skillnader i skördenivåer vid ekologisk respektive konventionell odling förekommer ibland i de stora tidningarna, och tas då även upp i radio och TV. Bakgrunden är att fördelar och nackdelar med de olika odlingsmetoderna debatteras. De årliga resultaten är inaktuella när de publiceras, men för den ovan nämnda användningen är det snarare medelvärden för flera år som är intressanta. Något som är viktigt är också att tydliggöra definitionerna (certifierad och omställd produktion godkänd för försäljning med ekologisk märkning samt övrig ekologisk odling med miljöersättning för ekologisk odling).

Lantbrukstidningarna skriver ibland om avkastningsnivåer vid ekologisk och konventionell odling och hänvisar då till den officiella statistiken. Här finns kompetens att göra ingående analyser om orsaker till skillnader och samband mellan olika odlingsmetoder.

I samband med uppgiftsinsamlingen träffar SCB ibland på lantbrukare som använder skördestatistiken för ekologisk och konventionell odling som jämförelse när den egna gårdens skördenivåer analyseras. Privatpersoners användning i övrigt är svår att uppskatta. För privatpersoner behövs statistik på så låg regional nivå som möjligt.

2.2 Internationell användning

EUROSTAT

Eurostat verkar för att statistiken från de olika medlemsländerna ska vara jämförbar. Enligt de mallar som Eurostat skickar ut till medlemsländerna ska skörd från certifierad och omställd ekologisk odling skickas in årligen. De mallar som har utarbetats följer i stort sett definitionerna för den ordinarie statistiken. SCB har fyllt i skördedata för åren 2009–2013 och Jordbruksverket har skickat uppgifterna till Eurostat. Statistiken för 2010–2012 finns tillgänglig i Eurostats databas.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Övriga internationella användare

Genom de förfrågningar som kommer till SCB märks att det finns en användning av den ekologiska skördestatistiken vid olika internationella organisationer och forskningsinstitut. Här är det viktigt att tänka på att utanför Sverige är det ofta bara den certifierade och omställda produktionen som räknas som ekologisk.

3. Uppgiftsinsamling

3.1 Population och ram

Den population som en viss undersökning är tänkt att studera kallas för *målpopulation*. För att kunna undersöka målpopulationen måste dess enheter finnas i en s.k. *rampopulation*. Skördestatistikens rampopulation utgjordes av de företag som fanns med i Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för certifierad ekologisk produktion och kretsloppsriktad produktion i slutet av juni 2013.

Målpopulationen för den ekologiska skördestatistiken är de jordbruksföretag som brukade mer än 2,0 hektar åkermark eller innehade stora djurbesättningar eller arealer för trädgårdsproduktion, och som sökt stöd för certifierad ekologisk produktion eller kretsloppsriktad produktion.

Urvalspopulationen är en delmängd av Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för ekologisk odling och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark. Årets aktuella uppgifter om jordbruksföretag och grödarealer används som underlag för urvalet.

Inom undersökningen om skörd av ekologisk spannmål, trindsäd och oljeväxter används även kriteriet minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna och inom undersökningen av skörd av ekologisk slåttervall används gränsen minst 0,5 hektar ekologisk slåtter- och betesvall. Det är samma gränser som för motsvarande ordinarie skördeundersökningar. De ovan nämnda gränserna är satta så att de ska tillfredsställa både uppgiftslämnare och statistikanvändare. Om gränserna sätts för lågt kommer flera mindre företag med i undersökningen, t.ex. sådana som ser sin odling som en hobbyverksamhet. Om gränsen istället sätts alltför högt kommer många små företag att falla bort, särskilt i de regioner som domineras av skogsbygder där företagen vanligen är mindre. Detta kan i sin tur påverka den regionala statistikens kvalitet negativt.

Den ordinarie undersökningen om skörd av potatis hade fram till och med år 1999 gränsen minst 0,5 hektar potatis. Det berodde främst på att när man fortfarande tillämpade provgrävning var det inte lämpligt att undersöka alltför små odlingar. Vid redovisningen av resultaten internationellt efterfrågades dock skörd för all odlad areal och fr.o.m. år 2000 ingår även dessa små odlingar i skattningen av matpotatisskörden. Inom den ekologiska odlingen är gårdarnas odlingsareal av matpotatis generellt mindre, vilket gör att det är än viktigare att även de små odlingarna omfattas av skördeundersökningen för ekologisk potatisodling.

Ekologiskt odlade arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om miljöersättning för ekologisk odling ingår i skattningarna för konventionell odling. För slåttervall kan det finnas betydande arealer utanför Jordbruksverkets register avseende miljöersättning för certifierad ekologisk produktion eller kretsloppsriktad produktion som ligger nära den ekologiska odlingen, genom till exempel marginella insatser av kemiska växtskyddsmedel och syntetiskt framställda mineralgödselmedel.

3.2 Urvalsförfarande

Ekologisk skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

Om höstkorn finns redovisat i stödansökningarna i SKO 2011 och norrut flyttas arealen över till vårkorn. Skördeområdena 2019, 2319, 2419, 2519 samt 2521 undersöks inte. Dessa SKO är belägna i fjällområden med ingen eller mycket liten odling av undersökningsgrödorna. Totalt omfattade urvalspopulationen 4 400 företag fördelade på 101 SKO.

Företagen i urvalsramen stratifieras efter SKO. För varje företag beräknas ett storleksmått baserat på företagets grödarealer i förhållande till skördeområdets totala åkerareal.

Urvalsstorleken i varje stratum bestäms i två steg. I det första steget fördelas det totala antalet observationer på län, proportionellt mot länets andel av den totala arealen av undersökningsgrödorna i riket, med restriktionen att antal observationer per län ska ligga mellan 20 och 200. I det andra steget fördelas länets tilldelade observationer ut på SKO proportionellt mot skördeområdets andel av länets totala areal av undersökningsgrödorna. Här föreligger restriktionen att antal obs per SKO ska vara minst 5.

Urvalet i varje stratum dras enligt pareto π ps. Metoden beskrivs utförligt i bland annat R&D report 2000:6 *A user's guide to pareto π ps sampling*.

Antalet uttagna företag har ökat i de län där många lantbrukare skördar hela stråsådesarealen som grönfoder. Denna åtgärd har vidtagits för att i dessa län få med fler gårdar där det även förekommit tröskning av spannmål.

För 2013 års undersökning uttogs totalt 1 877 jordbruksföretag.

Skörd av potatis

För 2013 års undersökning uttogs totalt 129 företag med matpotatisodling. Totalt omfattade urvalspopulationen 436 företag fördelade på 101 SKO. För potatis för stärkelse görs ingen undersökning då odlingen endast omfattar ett fåtal jordbruksföretag.

För matpotatis var urvalet 2013 stratifierat efter produktionsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 6 strata. Fem skördeområden i fjällbygden där praktiskt taget ingen odling av matpotatis förekommer har undantagits. Uttagning av företagen sker med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom strata.

Skörd av slåttervall

För 2013 års undersökning uttogs totalt 500 jordbruksföretag, som har fördelats på rikets samtliga 106 skördeområden. Totalt omfattade urvalspopulationen 7 909 företag. Urvalet var stratifierat efter produktionsområde och gårdens odlingsareal, totalt 25 strata.

3.3 Mätinstrument

Datainsamlingen sker genom att de utvalda jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. De jordbruksföretag som är uttagna i urvalet för skörd av ekologiskt odlad av spannmål, trindsäd och oljeväxter får i slutet av augusti eller början av september ett brev med information om att de är med i årets undersökning. Om företaget även är uttaget i Gödselmedelsundersökningen ges information om den undersökningen i samma brev. I slutet av september får de ett brev med inloggningsuppgifter till en egen internetsida. Där ombeds lantbrukarna att skicka in uppgifterna så snart som möjligt, dock senast ett visst datum som varierar mellan de olika delundersökningarna. Det finns tre varianter av brev med olika datum och något olika information i övrigt: ett för jordbruksföretag som även är uttagna i den ordinarie skördestatistikens snabbstatistikurval, ett för de gårdar som enbart är uttagna i vallundersökningen och ett för de övriga gårdarna. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon.

Vilka uppgifter som samlas in framgår av de följande webbformulären. Flertalet av gårdarna är bara med i en eller ett par av de olika delundersökningarna.

För att kunna beräkna skörd för konventionellt odlad areal efterfrågas alla företag i den ordinarie skördeundersökningen om arealer och skördeuppgifter för ”Därav ekologisk odling”. Se vidare de webbformulär som redovisas i ”Dokumentation av skördeundersökningen 2013.

FÖRETAGETS NAMN
ADRESS 1
ADRESS 2
POSTNUMMER POSTORT

Augusti 2013

NR

Skörden 2013 – ekologisk odling

Varje år samlar SCB in uppgifter om skördens storlek för olika grödor. Ditt företag har valts ut för en undersökning om skörd vid ekologisk odling.

Vi vill helst att uppgifterna lämnas via internet. I slutet av september skickar vi ut det lösenord som behövs för att lämna uppgifterna via internet. Om du inte kan eller vill lämna uppgifter via internet så blir du kontaktad av en intervjuare som hämtar in uppgifterna per telefon. Frågorna handlar om:

- årets skörd av spannmål, ärtor, äkerbönor och oljeväxter på den ekologiskt odlade arealen (i undantagsfall även skörd av ekologiskt odlad potatis och slåttervall)
- vattenhalt/torrsubstanshalt för den kvantitet som redovisas
- ekologisk odling
- obärgade arealer
- höstsådda arealer som ska odlas ekologiskt nästa år.

Det kan underlätta om du har noteringar om hur stora kvantiteter som har skördats av varje gröda. För sålda skördeprodukter ber vi att du hämtar uppgifterna från avräkningsbeskeden.

Alla lämnade uppgifter för enskilda företag är sekretessbelagda. På nästa sida kan du läsa mer om hur resultaten används.

Tack på förhand för din medverkan!

Med vänlig hälsning

Henrik Engström
Enhetschef

Kontakta oss gärna:

Gerd Schanche
019-17 67 35, gerd.schanche@scb.se

Gerda Ländell
019-17 68 07, gerda.landell@scb.se

Lantbruksenheten, /01 89 Örebro
www.scb.se

Visste du att...

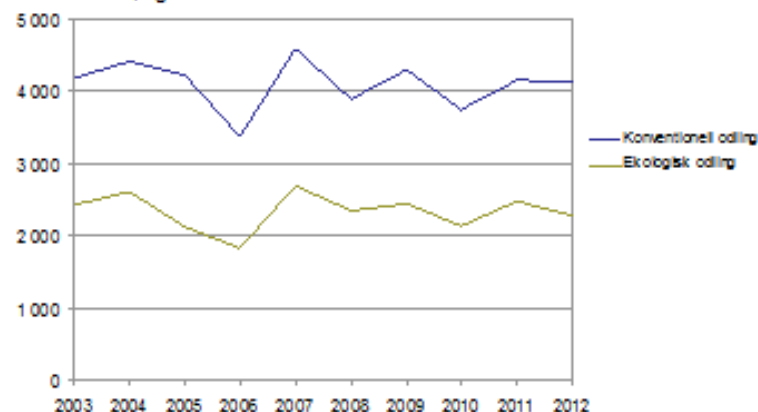
- nästan 40 procent av skörden av åkerbönor var ekologiskt odlad under 2012
- 19 procent av vårveteskörden var ekologiskt odlad i Västra Götalands län
- i Jämtlands län var hektarskörden av vårkom på samma nivå inom ekologisk och konventionell odling förra året

Resultaten kommer till användning

Skördestatistiken för den ekologiska odlingen används bland annat för planering av olika satsningar och stöd, för ekonomiska kalkyler för olika grödor och uppföljning av jordbrukspolitiska beslut. Resultaten används även inom rådgivning, forskning och utbildning samt för internationell rapportering.

Diagrammet visar att på riksnivå har ekologisk odling av havre gett hektarskördar på omkring 50-60 procent av motsvarande konventionella skördenivåer. Uppgifter om skörd per hektar för ekologiskt odlade grödor för län och produktionsområden redovisas på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (www.jordbruksverket.se och www.scb.se). Där görs även jämförelser med skördenivåer för konventionell odling. Resultat finns från och med år 2003. Statistiken tas fram av SCB på uppdrag av Jordbruksverket.

Hektarskördar på riksnivå av havre¹ vid ekologisk² och konventionell odling 2003–2012, kg/ha

1) Vattenhalt 14,0 procent.

2) Med miljöersättning för ekologisk odling.

FÖRETAGETS NAMN
ADRESS1
ADRESS2
POSTNUMMER POSTORT

Augusti 2013

NR

Skörd och gödsling 2013

Statistiska centralbyrån (SCB) samlar regelbundet in uppgifter om skördar av olika grödor och om användning av stall-, mineral- och andra gödselmedel i jordbruket.

Din gård är med bland de ca 900 företag som tagits ut i årets undersökning om skörd och gödsling. Uppgifterna om skörden kan lämnas via internet. I slutet av september skickar vi ut det lösenord som behövs för att lämna skördedata via internet. Uppgifterna om gödsling och kalkning samt hantering och lagring av stallgödsel insamlas per telefon. En gödslings- eller växtodlingsplan kan vara till hjälp vid intervjun. För de gårdar som inte lämnat uppgifter om skörden via internet kommer dessa frågor också att insamlas per telefon.

SCB har fått i uppgift av riksdag och regering att ta fram miljöstatistik. Resultaten rörande gödselmedel bidrar till att tillgodose det statistikbehovet. Skördestatistiken tas fram av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Mer information finns på nästa sida.

Tack för er medverkan!

Med vänlig hälsning

Henrik Engström
Enhetschef

Var god vänd

Kontakta oss gärna:
Frågor om skörd
Gerda Ländell
019-17 68 07, gerda.landell@scb.se

Frågor om gödsling
Håkan Tegenrot
019-17 60 83, hakan.tegenrot@scb.se

Lantbruksenheten, 701 89 Urebro
www.scb.se

Hur lämnade uppgifter används

Gödselmedelsstatistiken används bland annat för uppföljning av miljömål inom växtnäringens område, för att utvärdera tillämpningen av åtgärder som rör gödselhantering och för återkoppling till rådgivning samt gödslingsrekommendationer. Skördestatistiken används bland annat vid analys av avkastningstrender i olika regioner, till ekonomiska kalkyler för olika grödor, vid planering av satsningar och stöd av olika slag och för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut. Resultaten används även som underlag till utbildning och forskning samt för internationell rapportering. Uppgiftslämnandet är frivilligt, men för att resultaten ska bli så tillförlitliga som möjligt är det viktigt att uttagna gårdar medverkar. Vi hoppas därför att du, som många jordbrukare tidigare gjort, vill medverka i undersökningarna.

Samråd

Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Skydd av lämnade uppgifter

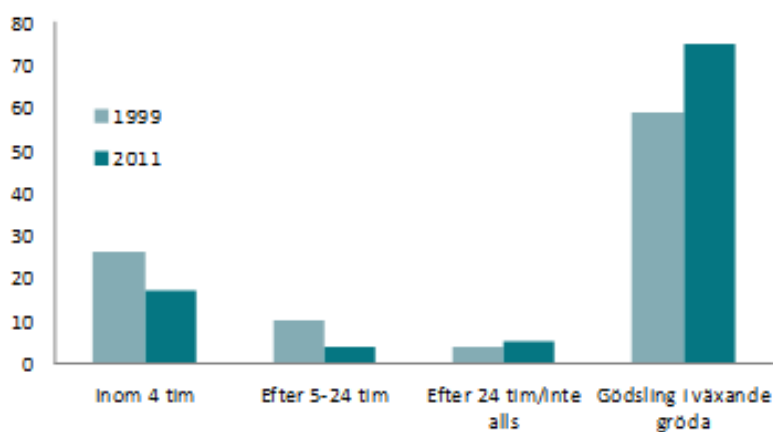
Vid publicering kommer inga enskilda jordbruksföretag att kunna identifieras. Uppgifterna som lämnas skyddas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Resultat

Resultaten finns redovisade på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser (www.scb.se och www.jordbruksverket.se). På SCB:s webbplats finns även publikationen *Hållbarhet i svenskt jordbruk 2012* där tidigare resultat analyseras mer ingående. I diagrammet nedan visas myllningstidpunkter för flytgödsel, ett exempel på de resultat som tas fram.

Myllningstidpunkter för flytgödsel

Procent av gödslad areal

Källa: Undersökningen om gödselmedel 2011, SCB MI 30 SM 1203.

FORETAGETS NAMN
ADRESS 1
ADRESS 2
POSTORT

September 2013

NR

Skörden 2013

Ditt jordbruksföretag är med i en undersökning om årets skörd. På nästa sida kan du läsa om hur statistiken används och var den går att hitta.

Gör så här

Skicka in uppgifterna snarast möjligt, dock senast 21 oktober.

Gå in på www.skord2013.scb.se.
Vilka grödor det handlar om framgår av informationen på webbsidan.

Användarnamn:	Verdana 11
Lösenord:	Verdana 11

För flertalet av grödorna kan du på webbsidan få hjälp med att räkna samman kvantiteter med olika vattenhalter. Dubbelklicka i rutan för totalskörd så hittar du hjälpen.

Om du inte kan lämna uppgifter via internet blir du om någon eller några veckor kontaktad av en intervjuare som hämtar in uppgifterna per telefon.

Tack för din medverkan!

Med vänlig hälsning

Henrik Engström
Enhetschef

Var god vänd

Kontakta oss gärna:

Gerd Schanche
019-17 67 35, gerd.schanche@scb.se

Gerda Ländell
019-17 68 07, gerda.landell@scb.se

Lantbruksenheten, /01 89 Örebro
www.scb.se

Hur lämnade uppgifter används

Skördestatistiken används bland annat vid analys av avkastningstrender i olika regioner, till ekonomiska kalkyler för olika grödor, vid planering av satsningar och stöd av olika slag och för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut. Resultaten används även inom rådgivning, forskning och utbildning samt för internationell rapportering. Det är du själv som avgör om du vill delta vid insamlingen av underlaget, men för att det ska bli säkra resultat är det viktigt att alla medverkar.

Samråd

Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Skydd av lämnade uppgifter

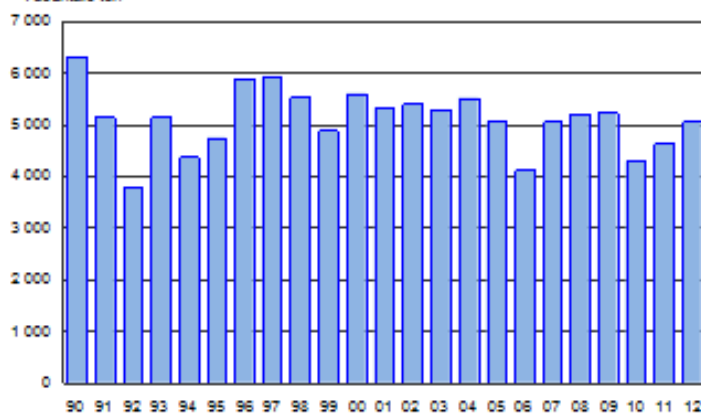
Vid publicering av statistiken kommer inga enskilda jordbruksföretag att kunna identifieras. Uppgifterna som lämnas skyddas enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Resultat

Statistiken finns tillgänglig på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (www.jordbruksverket.se och www.scb.se). Där finns resultat för olika grödor på regional nivå och tidsserier från början av 1900-talet. Skördenivåer vid ekologisk och konventionell odling finns också. Statistiken tas fram av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. I diagrammet visas de totala skördarna av spannmål på riksnivå från år 1990 och framåt. År 1992 var ett extremt torrår och även under år 2006 var sommaren alltför torr och varm, särskilt i de södra och sydöstra delarna av landet.

Totala spannmålsskördar¹ under åren 1990–2012

Tusentals ton

1) Vattenhalt 14,0 procent

Namn: ÄNGBACKE VALLE

SCBId: 5210

Lämna uppgifter snarast dock
senast den 13 november 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken. Det går också att skriva ut en instruktion om hur blanketten fylls i.
- Dubbelklicka i rutan för grödans totalskörd för att summera kvantiteter och för att räkna om från volym till vikt.
- Dubbelklicka i rutan för grödans kommentar för att fylla i eller andra kommentaren.

Certifierad ekologisk odling 2013 - exklusive karens

- KRAV-certifiering

- EU-certifiering för ekologisk produktion

Ingen sådan areal

Gröda	Areal enl SAM 2013 Miljöstöd för ekologisk odling	Certifierad ekologisk areal, exkl karens	Kärnskörd/froskörd					Grönfoder/ensilage					Areal som återstår att fördela	K o m m e n t a r	Partiellt bortfall		
			Tröskad areal	Total-skörd	Hektar-skörd	Vatten-halt	Obärgad areal	Skördad areal	Total-skörd	Hektar-skörd	Ts-halt	Obärgad areal					
																hektar	kg
Höstvete																	
Vårvete	11,54														11,54		
Råg																	
Höstkorn																	
Vårkorn																	
Havre	46,51														46,51		
Rågvete	15,16														15,16		
Blandad, strå																	
Blandad, bäjv/strå																	
Ärtor																	
Äkerbönor	8,29														8,29		
Höstraps																	
Vårtraps																	
Höstrybs																	
Vårtrybs																	
Oljelin																	
Majs																	
Stråspäd t. grönfoder	5,77														5,77		
Grodkod 80 Grönfoder																	

Övrig ekologisk odling

- karensareal för certifierad ekologisk produktion

- areal med kretsloppsriktad produktion

Ingen sådan areal

Gröda	Areal enl SAM 2013 Miljöstöd för ekologisk odling	Ej certifierad ekologisk odling	Kärnskörd/froskörd					Grönfoder/ensilage					Areal som återstår att fördela	K o m m e n t a r	Partiellt bortfall		
			Tröskad areal	Total-skörd	Hektar-skörd	Vatten-halt	Obärgad areal	Skördad areal	Total-skörd	Hektar-skörd	Ts-halt	Obärgad areal					
																hektar	kg
Höstvete																	
Vårvete	11,54														11,54		
Råg																	
Höstkorn																	
Vårkorn																	
Havre	46,51														46,51		
Rågvete	15,16														15,16		
Blandad, strå																	
Blandad, bäjv/strå																	
Ärtor																	
Äkerbönor	8,29														8,29		
Höstraps																	
Vårtraps																	
Höstrybs																	
Vårtrybs																	
Oljelin																	
Majs																	
Stråspäd t. grönfoder	5,77														5,77		
Grodkod 80 Grönfoder																	

Kommentar brukare

Kommentar intervjuare (Max 600 tecken sparas)

Kommentar SCB

Spara Skicka in Instruktion

Namn PURITAN EDWARD

SCBid: 6475

Lämna uppgifter snarast dock
senast den 22 november 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken. Det går också att skriva ut en instruktion om hur blanketten fylls i.
- Dubbelklicka i rutan för grödans kommentar för att fylla i eller ändra kommentaren.

Skörd av potatis 2013

- Hela arealen sköts av en annan brukare
- Skörden är inte avslutad den 21 oktober 2013

Certifierad ekologisk odling 2013 - exklusive karens

- KRAV-certifiering
- EU-certifiering för ekologisk produktion
- Ingen sådan odling

Gröda	Areal enl SAM 2013 Miljöstöd för ekologisk odling	Fördela, ändra areal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändteg, osatt areal	Areal som återstår att fördela	Kommentar	Partiellt bortfall
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar		
Färskpotatis Även utsädesodlingar av färsipotatissorter										☐
Matpotatis Matpotatis för direkt konsumtion, potatis till mos, chips, pommes frites samt utsädesodlingar för sådan potatis	3,64									☐
Skördens kvalitet (Endast matpotatis, höst- och vinterpotatis) Gör en bedömning av skördens kvalitet vid skörd. Lagringskador som kan uppstå senare under lagring ska inte tas i beaktande	<p>Är bortsorteringen större än normalt?</p> <p>☒ Ja ☐ Nej ☐ Har inte börjat sortera ännu ☐ Säljs utan sortering ☐ Vet ej</p> <p>Markera den/de egenskaper som förekommer i större utsträckning än normalt:</p> <p>Odling Sjukdom/skadedjur Väder/upptaqning</p> <p>☐ Små knölar ☐ Röttskador ☐ Frostskador ☐ Inga kvalitetsegenskaper är dominerande</p> <p>☐ Stora knölar ☐ Skorv ☐ Kvävningsskador ☐ Vet ej</p> <p>☐ Sprickor ☐ Rostringar ☐ Mek. skador ☐ Annat</p> <p>☐ Missformade ☐ Larvskador</p> <p>☐ Grönfärgning</p>									

Övrig ekologisk odling

- karensareal för certifierad ekologisk produktion
- areal med kretsloppsinriktad produktion
- Ingen sådan odling

Gröda	Areal enl SAM 2013 Miljöstöd för ekologisk odling	Fördela, ändra areal	Skördad areal	Totalskörd före sortering	Hektarskörd före sortering	Obärgad areal	Vändteg, osatt areal	Areal som återstår att fördela	Kommentar	Partiellt bortfall
	hektar	hektar	hektar	ton	kg/hektar	hektar	hektar	hektar		
Färskpotatis Även utsädesodlingar av färsipotatissorter										☐
Matpotatis Matpotatis för direkt konsumtion, potatis till mos, chips, pommes frites samt utsädesodlingar för sådan potatis	3,64									☐
Skördens kvalitet (Endast matpotatis, höst- och vinterpotatis) Gör en bedömning av skördens kvalitet vid skörd. Lagringskador som kan uppstå senare under lagring ska inte tas i beaktande	<p>Är bortsorteringen större än normalt?</p> <p>☐ Ja ☐ Nej ☐ Har inte börjat sortera ännu ☐ Säljs utan sortering ☐ Vet ej</p> <p>Markera den/de egenskaper som förekommer i större utsträckning än normalt:</p> <p>Odling Sjukdom/skadedjur Väder/upptaqning</p> <p>☐ Små knölar ☐ Röttskador ☐ Frostskador ☐ Inga kvalitetsegenskaper är dominerande</p> <p>☐ Stora knölar ☐ Skorv ☐ Kvävningsskador ☐ Vet ej</p> <p>☐ Sprickor ☐ Rostringar ☐ Mek. skador ☐ Annat</p> <p>☐ Missformade ☐ Larvskador</p> <p>☐ Grönfärgning</p>									

Kommentar brukare

Här kan du skriva in kommentarer som inte lämnats tidigare t ex angående: - skillnad mellan sökt areal i SAM och odlad areal
- orsak till obärgad areal
- orsak till låg skörd

Kommentar intervjuare

(Max 600 tecken sparas)

Kommentar SCB

Spara Skicka in Instruktion

Namn: ÄNGBACKE VALLE

SCBid: 7544

Lämningsuppgifter snarast dock
senast den 12 december 2013

- Mer information visas om du pekar med musen på -symbolen i kolumnrubriken.
Det går också att [skriva ut en instruktion](#) om hur blanketten fylls i.

Vallskörden 2013 ekologisk odling

A Fördela areal enligt SAM 2013 (till rutorna som är inramade).

Areal enligt SAM 2013. Miljöstöd för ekologisk odling	Aktuell areal	Slåttervall - konventionell	Slåttervall - ekologisk	Betesvall på åkermark - konventionell	Betesvall på åkermark - ekologisk	Ej utnyttjad vallareal	Areal som återstår att fördela
Kod 49, 50, 51, 57	Om förtryckt areal ej stämmer, ange den korrekta här	Areal (inget stöd för ekologisk odling) där skörd av hö, hösilage, ensilage eller direktutfodring tagits.	Areal, med stöd för ekologisk odling , där skörd av hö, hösilage, ensilage eller direktutfodring tagits	Ange den areal som enbart används som bete	Ange den areal som enbart används som bete		
hektar	hektar	hektar	hektar	hektar	hektar	hektar	hektar
172,07							172,07

↓ Fördela ekologisk slåttervallareal (i rutan med grön ram) till tabellen nedan (rutorna med grön ram).

B Ange den första skördens storlek

Fördela slåttervallarealen (ekologisk) på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage, ensilage respektive direktutfodring. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

1:a skörd	Slåttervallareal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)	
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt		
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts		ton	
Hö, löst												
Hö, balat												
Hö, balat												
Hösilage										Välj alternativ		
Ensilage												
Inplastad bal										Välj alternativ		
Inplastad bal										Välj alternativ		
Plansilo										Välj alternativ		
Tornsilo										Välj alternativ		
Direktutfodring											Summa ton ts	
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00										Summa ton ts/hektar

G Ange den 2:a skördens storlek

Fördela slåttervallarealen (ekologisk) beroende på hur eventuell 2:a skörd tillvaratagits. Fördela slåttervallarealen på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage respektive ensilage. Ange om återväxten eller del av återväxten nu används till bete eller direktfodring eller inte längre utnyttjas. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

Återväxten varken skördas eller betas ⁱ

2:a skörd	Slåttervall-areal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	ton	
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	ton
Hö, löst											
Hö, balat											
Hö, balat											
Hösilage										Välj alternativ <input type="text"/>	
Ensilage											
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="text"/>	
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="text"/>	
Plansilo										Välj alternativ <input type="text"/>	
Tornsilo										Välj alternativ <input type="text"/>	
Direktfodring											Summa ton ts
Bete											Summa ton ts/hektar
Utnyttjas ej för 2:a skörd											
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00									

Ange den 3:e skördens storlek

Fördela slåttervallarealen (ekologisk) beroende på hur eventuell 3:e skörd tillvaratagits. Fördela slåttervallarealen på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage respektive ensilage. Ange om återväxten eller del av återväxten nu används till bete eller direktfodring eller inte längre utnyttjas. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

Återväxten varken skördas eller betas ⁱ

3:e skörd	Slåttervall-areal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	ton	
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	ton
Hö, löst											
Hö, balat											
Hö, balat											
Hösilage										Välj alternativ <input type="text"/>	
Ensilage											
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="text"/>	
Inplastad bal										Välj alternativ <input type="text"/>	
Plansilo										Välj alternativ <input type="text"/>	
Tornsilo										Välj alternativ <input type="text"/>	
Direktfodring											Summa ton ts
Bete											Summa ton ts/hektar
Utnyttjas ej för 3:e skörd											
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00									

Ange den 4:e skördens storlek

Fördela slåttervallarealen (ekologisk) beroende på hur eventuell 4:e skörd tillvaratagits. Fördela slåttervallarealen på hur stor areal som tillvaratagits som hö, hösilage respektive ensilage. Ange om återväxten eller del av återväxten nu används till bete eller direktfodring eller inte längre utnyttjas. Redovisa skörden i ton, antal balar eller kubikmeter. Om du anger skörd i antal balar ska även balvikt (kg/bal), eller i andra hand balstorlek, anges. För hösilage och ensilage ska ts-halt anges.

Återväxten varken skördas eller betas ⁱ

4:e skörd	Slåttervall-areal	Total skörd	Total skörd	Balar	Balvikt	Balstorlek cm			Ts-halt		Beräknad skörd (ts)
						bredd	längd eller diameter	höjd	Ange procent eller välj alternativ i kolumnen 'Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt'	Tid mellan slåtter och inbärgning i genomsnitt	
	hektar	ton	m ³	antal	kg/bal				procent ts		ton
Hö, löst											
Hö, balat											
Hö, balat											
Hösilage										Välj alternativ ▼	
Ensilage											
Inplastad bal										Välj alternativ ▼	
Inplastad bal										Välj alternativ ▼	
Plansilo										Välj alternativ ▼	
Tornsilo										Välj alternativ ▼	
Direktfodring										Summa ton ts	
Bete										Summa ton ts/hektar	
Utnyttjas ej för 4:e skörd											
Summa areal	0,00	Återstår att fördela av slåttervallarealen: 0,00									

Kommentar brukare ⁱ

Kommentar intevjuare ⁱ (Max 600 tecken sparas)

Kommentar SCB ⁱ

Spara

Skicka in

Instruktion

3.4 Insamlingsförfarande

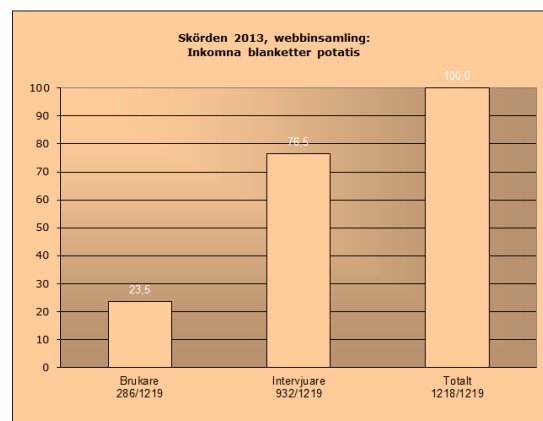
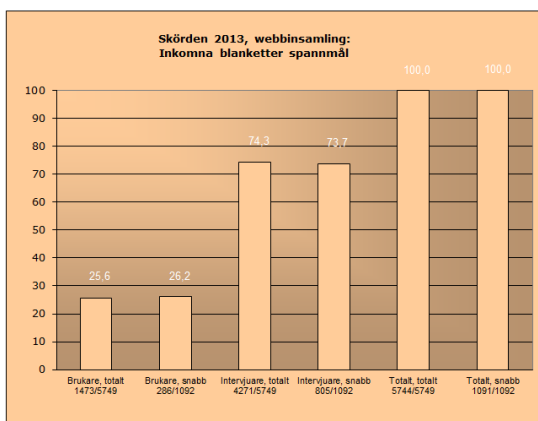
De lantbrukare som inte skickar in uppgifterna via internet intervjuas per telefon. Varje år timanställs uppemot 20 st lantbrukskunniga intervjuare för detta ändamål. Dessutom medverkar drygt 10 av SCB:s regionala intervjuare som har lantbrukserfarenhet. Utbildning av intervjuarna sker bland annat genom att de i god tid innan arbetet påbörjas får prova en testversion av webbsystemet hemma i sin egen dator, samt vid en heldagskurs i Örebro. Intervjuarbetet utförs enligt detaljerade instruktioner.

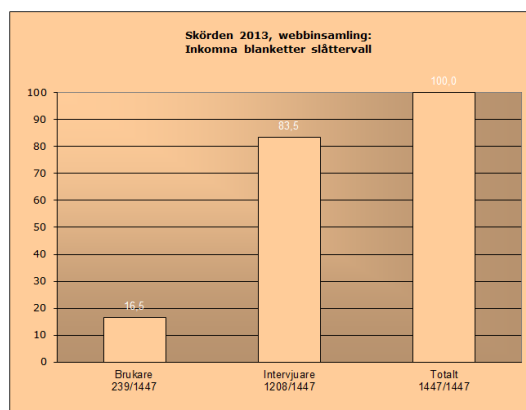
Intervjuarna registrerar skördeuppgifterna på den aktuella lantbrukarens webbsida i samband med att intervjun genomförs. Grödarealerna är förtryckta utifrån lantbrukarnas ansökningar om ersättning för ekologisk odling. Arealerna kan uppdateras om det har skett förändringar. När en uppgift om total skörd registreras beräknas hektarskörden automatiskt. På samma sätt beräknas totalskörden automatiskt om hektarskörden registreras. Det finns en särskild beräkningshjälp för omräkning från volym till vikt, och även för sammanräkning och summering av kvantiteter med olika vattenhalter. Om orimliga eller ologiska värden registrerats visas en kommenterande text när uppgifterna sparas, och tillfälle ges att göra korrigeringar. Intervjuarnas version av systemet har något fler funktioner än lantbrukarnas version. Webbsystemet beskrivs i detalj i intervjuarnas instruktion. Lantbrukarna (och intervjuarna) kan genom att peka med musen få fram beskrivande text för olika variabler och de kan dessutom klicka på en länk till en mer omfattande instruktion, som också går att skriva ut.

De olika delundersökningarna har olika datum då uppgifterna senast ska vara inskickade, beroende på hur sent grödorna normalt skördas.

Intervjuarna gör en rimlighetsbedömning av de insamlade uppgifterna i samband med intervjun. Vid SCB sker manuell och maskinell granskning. Om uppgifterna är ofullständiga eller oklara ombeds intervjuarna att ta kontakt med de aktuella lantbrukarna. Det kan både gälla resultat som lantbrukaren skickat in direkt via internet och uppgifter som intervjuaren själv registrerat.

Närmare 26 procent av lantbrukarna i undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter skickade under 2013 in sina skördeuppgifter via internet, utan att det behövdes någon återkontakt på grund av oklarheter. För undersökningen om skörd av potatis var motsvarande andel uppemot 24 procent och för slättevall nästan 16 procent. Diagrammen nedan visar andelen inkomna blanketter via internet (direkt från brukare – utan oklarheter) och telefon (via intervjuare) för olika delundersökningar.

Den totala andelen svar via internet, inräknat även sådana som behövde kompletteras, var både för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter och för skörd av potatis 28 procent respektive 25 procent. För skörd av slättervall var denna andel 22 procent.

För majs som tröskas senare än övriga grödor hinner insamlingen av data inte slutföras under hösten. Gårdar med ofullständiga uppgifter för majs kontaktas i januari eller februari året efter skördeåret. Då kan även eventuella kvarstående oklarheter för övriga grödor redas ut och ytterligare försök göras att få data från gårdar som kodats som bortfall under hösten.

3.5 Åtgärder för förenklad uppgiftslämnande

Samråd om undersökningens uppläggning sker med Näringslivets regelnämnd. Än viktigare är kanske att webbsystemet för insamling kontinuerligt förbättras efter förslag från de intervjuare som arbetar med insamlingen. Sådan feedback erhålls efterhand under hösten i samband med insamlingsarbetet och intervjuarna får i december också en utvärdering där de kan förmedla sina och lantbrukarnas synpunkter på systemet.

Insamlingsarbetet planeras så att en och samma intervjuare kontaktar jordbruksföretaget i de fall företaget är uttaget i flera skörde- eller miljöundersökningar. Det leder till att antalet tillfällen då uppgiftslämnaren behöver bli störd minskar. Själva kontaktskapandet blir också enklare och snabbare. De intervjuare som arbetar med insamlingen är kunniga inom jordbruksområdet och har också regional anknytning.

Tidpunkten för insamlingen är under höstmånaderna som är en arbetsintensiv period för lantbrukarna. Detta görs för att få en optimal samordning med den ordinarie skördeundersökningen, för vilken nationella behov kräver resultatredovisning under hösten. Därmed går det inte att senarelägga uppgiftsinsamlingen.

Under 2006 gjordes en översyn av urvalsdesignen för skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Resultatet är säkrare skattningar för given urvalsstorlek. Lämnade uppgifter utnyttjas alltså effektivare än tidigare. Vid urvalsdragningen används register som är aktuella för året. Flera specifika urval dras med inriktning på olika grödor och undersökningar. Det gör att bara berörda jordbruksföretag tas ut i respektive undersökning. Därmed kan det totala antalet jordbruksföretag som behöver ingå i skördeundersökningarna vara relativt lågt, samtidigt som omfånget på frågeformulären begränsas. De uttagna jordbruksföretagen får bara frågor på de grödor som odlas under det aktuella året.

De olika delundersökningarna samordnas vid uppgiftsinsamlingen. En sambearbetning sker också mellan alla skördeundersökningar och miljöundersökningar inom jordbruksområdet såtillvida att om jordbruksföretaget är uttaget både i en skördeundersökning och i en miljöundersökning skickas om möjligt ett gemensamt informationsbrev.

Möjligheten att minska urvalsstorleken begränsas av att den regionala redovisningen då blir alltför knapphändig. Redan vid nuvarande urvalsstorlek saknas uppgifter för många län och produktionsområden. I och med att skillnaden mellan de ekologiska och de konventionella skördenivåerna visat sig variera mellan olika län är det vanskligt att minska på underlaget från de olika regionerna.

4. Statistisk bearbetning och redovisning

4.1 Skattningar, modeller, beräkningar

I samband med insamlingen granskas uppgifterna av lantbrukskunniga personer vid SCB. Vilka värden som bör anses vara rimliga varierar både med årsmånerna och med det skördeområde som gården är belägen i. I bearbetningsprogrammet finns även vissa fasta granskningskriterier.

Granskning sker också i SAS genom scatter-plot-diagram. På så sätt granskas alla observationer av hektarskörd per gröda, hektarskörd per gröda och län, vattenhalter, obärgade arealer etc.

Hektarskördarna på riksnivå jämförs med motsvarande femårsgenomsnitt. För län och grödor med tillräckligt antal observationer görs också denna jämförelse med femårsgenomsnittet.

För framtagning av skörd vid konventionell odling har specialbearbetningar av underlag från de ordinarie officiella skördeundersökningarna genomförts. Vid dessa bearbetningar har skördeuppgifter för arealer med miljöersättning för ekologisk odling inte tagits med i beräkningen.

Skörd av ekologiskt odlad spannmål, trindsäd och oljeväxter

För spannmål omräknas de uppgivna kvantiteterna till 14,0 procents vattenhalt, för trindsäd till 15,0 procents och för oljeväxter till 9,0 procents vattenhalt. Då skörd av grönfoder skett dras denna areal bort från gårdens areal av grödan. Företag som skördar hela arealen som grönfoder betraktas som övertäckning vid beräkningen av tröskad hektarskörd. Grönfoderarealerna används dock vid skattning av grödarealer avsedda för tröskning och har därmed betydelse vid beräkning av total tröskad skörd.

Skörd av ettåriga grönfoderväxter ingick för första gången i skördestatistiken under 2011. Detta som en följd av både nationella behov och EU-krav som för Sveriges del började gälla år 2012. De grödor och grödgrupper som redovisas är stråsåd (exkl. majs) till grönfoder, majs till grönfoder och andra grödor än stråsådesgrödor skördade som grönfoder. Skörderesultatet redovisas med 30,0 procents torrsubstanshalt.

Inget försök görs att korrigera för undertäckningen. Den är dock liten i detta fall. Övertäckningen hanteras direkt i estimationen där antagandet görs att övertäckningsandelen är lika stor i populationen som andelen övertäckning i urvalet.

Bortfallsuppräknin g örs inom varje SKO med antagandet om att bortfallet i genomsnitt har samma totalskörd och areal per företag som de svarande företagen. När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

För beräkning av total skörd används grödarealer som är baserade på Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för ekologisk odling. Inför skattningen av totalskörd görs först en nedkorrigering av grödarealerna till att avse ekologiskt odlad spannmål, trindsäd och oljevaxter till mognad. Areal skördad som grönfoder redovisas i separata tabeller. På grund av oregelbunden förekomst av arealer skördade som grönfoder är beräkningen av dessa arealer osäker. Grönfoderarealerna har beräknats utifrån uppgifter som lantbrukarna lämnat i samband med intervjuerna om skördens storlek. Vid tillvaratagande av grödan på annat sätt än tröskning eller grönfoderskörd, till exempel för viltbete eller för skörd av julkärvar, redovisades arealen fram till och med år 2010 som skörd av grönfoder även i dessa fall. Från och med år 2011 ingår inte sådana arealer i skattningen av arealer skördade som grönfoder. Det innebär att dessa arealer inte länge dras bort vid beräkning av grödarealer avsedda för tröskning, vilket i sin tur medför att de bidrar till att höja den tröskade totalskörden. Det ändrade beräkningssättet bedöms endast ha marginell effekt på den redovisade statistiken.

Arealer som i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län redovisats som höstkorn till Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för ekologisk odling, har förts över till vårkorn av SCB.

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna. Vid beräkning av totalskörd används grödarealer baserade på Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för ekologisk odling. Dock har arealer som inte uppfyller definitionen för Lantbruksregistret tagits bort. Detta görs för att få jämförbarhet med den ordinarie skördestatistiken. Det innebär att totalskördarna från ekologiskt odlade arealer avser företag som brukade mer än 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark eller innehade stora djurbesättningar eller arealer för trädgårdsproduktion. Vid beräkningen av hektarskörd görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till 5,0 hektar åker eller mindre än 0,3 hektar av undersökningsgrödorna som för större företag.

Skörd av ekologiskt odlad potatis

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reducerade hektarskörden erhålls genom att dessutom korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande. Reducering av skörden p.g.a. småfallande och bortsortering sker med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och t.ex. rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 procent. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med arealupp-

gifter baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Säkerheten i bearbetningarna bedöms vara god.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Hektarskördeskattningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5 hektar åkermark. Vid beräkning av totalskörd används grödarealer baserade på Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för ekologisk odling. Dock har arealer som inte uppfyller definitionen för Lantbruksregistret tagits bort. Detta görs för att få jämförbarhet med den ordinarie skördestatistiken. Det innebär att totalskördarna från ekologiskt odlade arealer avser företag som brukade mer än 2,0 hektar åkermark eller 5,0 hektar jordbruksmark eller innehade stora djurbesättningar eller arealer för trädgårdsproduktion. Vid beräkningen av hektarskörd görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till 5,0 hektar åker.

Undersökningen täcker inte lagringsförluster även om en del av dessa kan ha beaktats när jordbrukarna lämnar uppgifter om skördens storlek.

Skörd av ekologiskt odlad slåttervall

Uppgifterna omräknas till enhetlig vattenhalt. För första skörden beräknas hektarskörden som kvoten mellan skattad totalskörd och skattad areal på läns-, produktionsområdes- respektive riksnivå. Återväxten tillvaratas i regel genom flera skördar. Vid beräkningarna har dessa sammanslagits till en total återväxtskörd. Skattningarna har skett på motsvarande sätt som för första skörden och med samma areal, dvs. hela slåttervallsarealen. Detta även om återväxten inte tillvaratagits på hela arealen, vilket innebär att de redovisade hektarskördarna blir lägre än om skattningen skulle ha avsett enbart tillvaratagen återväxtareal.

På basis av hektarskördarna och den aktuella slåttervallarealen beräknas sedan totala inbärgade skörden av slåttervall. Den totala vallarealen enligt den slutliga arealstatistiken har då fördelats på slåttervallsareal och betesvallsareal och ej utnyttjad vall med hjälp av de uppgifter som insamlats. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Vid beräkning av företagets totala skörd har all skörd oavsett tillvaratagningsätt omräknats till skörd av hö, med en vattenhalt på 16,5 procent. Omvandlingstal mellan olika tillvaratagningsätt och kvantitet hö har då använts. Ett omfattande arbete har lagts ned på att få dessa omvandlingstal så korrekta som möjligt, men de får ändå betraktas som osäkra. Omvandlingstalen kan ge upphov till systematiska fel.

Vid beräkning av totalskörd används grödarealer baserade på Jordbruksverkets administrativa register för ersättning för ekologisk odling. Dock har arealer som inte uppfyller definitionen för Lantbruksregistret tagits bort. Detta görs för att få jämförbarhet med den ordinarie skördestatistiken. Det innebär att totalskördarna från ekologiskt odlade arealer avser företag som brukade mer än 2,0 hektar åkermark eller 5,0 hektar jordbruksmark eller innehade stora djurbesättningar eller arealer för trädgårdsproduktion. Vid beräkningen av hektarskörd görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till 5,0 hektar åker. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men bedöms ha en begränsad påverkan på säkerheten totalt sett.

4.2 Redovisning

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO). SM:en innehåller kommentarer, diagram, tabeller, fakta om statistiken och en sammanfattning på engelska.

Skördestatistiken avseende år 2013 publicerades vid följande tillfälle:

- Skörd för ekologisk och konventionell odling 2013. Spannmål, trindsäd, oljeväxter, matpotatis och slåttervall. Slutlig statistik. 26 juni 2014.

Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla SM med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post, kan anmäla det till statistik@sjv.se.

En sammanfattning av den slutliga ekologiska skördestatistiken redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

4.3 Kvaliteten i redovisade data

Kvaliteten på statistiken kan bero på en eller flera av följande felkällor:

- Täckningsfel (under- och övertäckning)
- Urvalsfel
- Mätfel
- Bearbetningsfel
- Bortfall

Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i skördestatistiken.

Täckningsfel förekommer då målpopulationen och rampopulationen skiljer sig åt. Det finns två typer av täckningsfel, *övertäckning* och *undertäckning*. Övertäckning förekommer då en del av de företag som ingår i rampopulationen inte ingår i målpopulationen. Undertäckning uppstår om en del av de företag som ingår i målpopulationen inte ingår i rampopulationen.

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar grödan utgör övertäckning. För denna undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretagens arealer som underlag för urvalet. För undersökningen om spannmål, trindsäd och oljeväxter var övertäckningen 1,4 procent (27 företag). Övertäckningen var 7,8 procent (10 företag) för undersökningen om matpotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för potatis är tämligen vanligt. Potatisodlingen behöver långa intervall i växtföljden och potatisodlarna arrenderar därför ofta mark vid andra jordbruksföretag. För vallundersökningen var övertäckningen 2,8 procent (14 företag). Övertäckningen bedöms påverka resultaten i ytterst liten utsträckning.

Eftersom undersökningen om skörd från ekologisk odlade arealer definitionsmässigt omfattar arealer med miljöersättning för ekologiska odling ingår inte ekologiskt odlade arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd.

Ekologiskt odlade arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om miljöersättning för ekologisk odling men som söker andra arealbaserade stöd ingår i skattningarna för konventionell odling. För slåttervall kan det finnas betydande arealer utanför Jordbruksverkets register avseende miljöersättning för ekologisk odling som ligger nära den ekologiska odlingen, genom till exempel marginella insatser av kemiska växtskyddsmedel och syntetiskt framställda mineralgödselmedel.

Urvalsfel uppkommer genom att endast en del av de jordbruksföretag som odlar de aktuella grödorna ingår i undersökningen. I och med att skördenivåerna varierar mycket mellan olika företag blir resultaten starkt beroende av vilka gårdar som kommer med i urvalet. Som mått på tillförlitligheten anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom täckningsfel eller mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 procent kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3 \text{ procent} \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörd. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

Medelfel redovisas för hektarskördar, totalskördar, obärgade arealer och grönfoderarealer. För vissa grödor i undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter är medelfelet för totalskörd större än medelfelet för hektarskörd. Anledningen är en osäkerhet i arealjusteringen för grödarealer skördade som grönfoder. I undersökningen om skörd av slåttervall är anledningen istället en osäkerhet i uppdelningen av vallarealen då den fördelats på slåttervallareal, areal betesvall och ej utnyttjad vallareal.

För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 procent. För redovisning av obärgade arealer och grönfoderarealer krävs endast att det finns uppgifter från minst 20 företag.

Förekomsten av obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder är mycket osäker.

Mätfel kan förekomma om lantbrukarna lämnar felaktiga uppgifter om skördeutfallet. Vid en del jordbruksföretag finns vågutrustningar av olika slag i anslutning till hanteringen av grödorna och ibland även monterade på tröskan. I dessa fall kan jordbrukarna lämna uppgifter baserade på vägda kvantiteter. Om grödorna har sålts kan uppgifterna baseras på kvantiteter enligt avräkningar eller leveransbesked.

Många jordbrukare uppger dock att det är svårt att bedöma skördens storlek för grödor som används som foder på den egna gården. Även för avsalugrödor kan det vara svårt för jordbrukaren att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts vid intervjutillfället. I dessa fall gör jordbrukarna vanligen en bedömning av kvantiteten utifrån antal lass eller

fyllda volymer i lagringsfickor. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Bearbetningsfel undviks genom att kontroller görs både på mikronivå och makronivå och genom att standardiserade bearbetningsprogram används. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bortfallet av jordbruksföretag i undersökningen om ekologisk skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter blev 5,9 procent (110 företag), varav vägrare 2,9 procent (55 företag). Bortfallet av undersökningsenheter för matpotatis var 5,4 procent (7 företag). För vallundersökningen var bortfallet 11,2 procent (56 företag). Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas tillsammans med undersökningsresultaten. Bortfallet är tämligen litet och har vid kontroll visat sig vara förhållandevis jämnt fördelat mellan olika typer av jordbruksföretag. Det bedöms inte leda till några systematiska fel.

5. Utvärdering och uppföljning

5.1 Ifylld utvärderingsmall

kriterie	CoP indikator	Fråga	Beskrivning	Ja	Nej	Delvis	Ej aktuellt	Kommentar
A2, C5	8.2/9.1/9.5	1.	Har metod för uppgiftsinsamling samt enkätfrågor och/eller intervjufrågor noggrant övervägts i syfte att göra uppgiftslämnandet så enkelt som möjligt? (4§ förordningen om officiell statistik)	x				
A2, C7	9.2	2.	Har tidsåtgången och kostnaden för uppgiftslämnarna uppskattats? (4§ förordningen om officiell statistik)	x				Uppskattningen av tidsåtgång bygger på underlag från tidigare år. Kostnaden har inte uppskattats.
A2		3.	Om uppgifter samlas in från kommuner eller privata näringsidkare: Har samråd skett enligt 3§ samrådsförordningen (1982:668). I praktiken; Har samråd skett med NNR, Kommunförbund etc.?	x				Samråd med NNR har skett.
		4.	<i>Har uppgiftslämnarna fått information om följande? (7§ förordningen om officiell statistik)</i>					
A2		4a	Ändamål med uppgiftsinsamlingen	x				
A2	2.1/2.3	4b	Vilken lag/förordning/föreskrift som reglerar skyldighet att lämna uppgifter				x	Ej reglerad av förordning.
A2	2.3	4c	Om uppgiftslämnandet är frivilligt	x				
A2		4d	Av vem och/eller på vems uppdrag samlas uppgifterna in	x				

A2		4e	Om samråd skett med NNR eller annan organisation som företräder uppgiftslämnarna	x				
A2	2.2/5.1/5.2/5.4/5.5	4f	Vilka bestämmelser om sekretess i sekretesslagen (1980:100) som kan bli tillämpliga på de insamlade uppgifterna	x				
A2	2.2/5.5	4g	Vad som gäller om uppgifternas bevarande		x			
A2	2.3	4h	Eventuella påföljder om uppgifterna inte lämnas				x	Frivilligt att lämna uppgifter.
A2		4i	Andra förhållanden som är av betydelse i sammanhanget, såsom den enskildes rätt att ansöka information och få rättelse	x				Om respondenten tycker att han/hon behöver mer information, finns det telefonnummer att ringa.
A1	5.3/5.5/5.6	5.	Finns rutiner för prövning av utlämnande av uppgifter ur sekretesssynpunkt (får vi lämna ut uppgifterna och i så fall på vilket sätt)? (9 kap 4§ sekretesslagen 1980:100)	x				Rutiner för prövning av utlämnande finns.
A1		6.	Finns rutiner för att förhindra att den officiella statistiken kan sammanföras med andra uppgifter i syfte att utröna den enskildes identitet? (6§ lagen om den officiella statistiken)	x				
		7.	<i>Har alla möjligheter att minska uppgiftslämnarbördan tagits tillvara?</i>					
C5/19	6.1/6.2/8.3/9.1/9.5/9.6/10.2/10.3/10.4	7a.	Finns en analys över möjligheten att minska urvalet?	x				Ja, för den ordinarie undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter.
C5/19	6.1/6.2/9.6	7b.	Finns en analys över möjligheten till urvalssamordning?	x				Ja, samordning sker med olika miljöundersökningar.

C5/19	8.3/9.1/9.2	7c.	Finns en analys över möjligheten att minska antalet variabler?	x				Ja, analysresultatet blev antalet variabler utökades (majs år 2007). År 2011 utökades med skörd av ettåriga grönfoderväxter och minskades med arealer av ej planerad skörd av grönfoder.
C5/19	9.2	7d.	Har en analys gjorts avseende möjligheten att skicka ut enkäten så att den i tiden passar uppgiftslämnarna?	x				Nationella behov kräver att de ordinarie skördeuppgifterna samlas in under hösten. Samordningen medför att även de ekologiska uppgifterna samlas in under hösten.
C5/19	9.3/10.2	7e.	Kan uppgiftslämnarna besvara blanketten elektroniskt?	x				
C4/19	8.1/9.3/9.5/9.6/10.3/10.4	7f.	Finns en analys gjord över möjligheten att använda administrativa data	x				Administrativ data används istället för att fråga om grödarealer.
A1	2.2/5	8.	Har skriftligt avtal upprättats mellan myndigheten och handläggaren om behandling av personuppgifter? (30§ PuL)	x				Ja, gäller både anställda på SCB och tillfälligt anställda intervjuare.

Användarbehov

A1	1.6	9.	Används beteckningen "Sveriges officiella statistik eller symbolen för officiell statistik i rapporten där statistiken publiceras? (4§ lagen om officiell statistik)	x				Ja, i tabellerna i HTML-filen och i beskrivning av statistiken men inte i PDF-filerna av de Statistiska meddelandena.
----	-----	----	--	---	--	--	--	---

A3		10.	Har statistiken publicerats så snart den är framställd? (3§ SCB-FS 2002:16)	x				
A3	6.5/13.1/13.2/13.3	11.	Har statistiken publicerats i rätt tid enligt ursprunglig publiceringsplan? Om JA gå vidare till fråga 4 (6§ SCB-FS 2002:16)	x				
A3	6.5/13.4	12.	Om tidpunkt för publicering ändrats, har publiceringsplanen uppdaterats? (6§ SCB-FS 2002:16)				x	
		13.	Finns översättning till engelska i sådan utsträckning att engelsktalande användare kan bilda sig en uppfattning om statistikens huvudinnehåll? (1§ SCB-FS 2002:16)					
		13a	Har följande översatts:					
A3		13b.	Titel	x				
A3		13c	Beteckning SOS		x			
A3		13d	Tabellförteckning	x				
A3		13f	Tabellrubrik	x				
A3		13g	Sammanfattning	x				
A3		13h	List of terms	x				
A4	6.4/15.6	14.	Har "Beskrivning av statistiken" upprättats och publicerats? (13§ förordningen om officiell statistik samt 1§ SCB-FS 2002:16)	x				
A4	6.4	15.	Har "Beskrivning av statistiken" publicerats samtidigt som den officiella statistiken? (13§ förordningen om officiell statistik samt 1§ SCB-FS 2002:16)	x				

A3		16.	Innehåller den publicerade rapporten uppgifter om tidigare publicering av statistiken? Om inte uppenbart onödigt. (4§ SCB-FS 2002:16)	x				
A2		17.	Är den individbaserade statistiken könsuppdelad? (14§ förordningen om officiell statistik)				x	
A3		18.	Finns dokumentation i sådan omfattning att framtida användning och bevarande av datamaterial underlättas? (3§ SCB-FS 2002:16)	x				Kvar att färdigställa Metaplus.
A2		19.	Har riksarkivet underrättats om förestående gallring? (12§ Statistikförordningen)			x		
A1		20.	Har icke gallrat material överlämnats till en arkiveringsmyndighet? (19§ Statistiklagen)			x		Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.
B2		21.	Är de viktigaste användarna dokumenterade?	x				
B1	11.1/15.6	22.	Framgår det tydligt i "Beskrivningen av statistiken" hur den kan användas?	x				
B3	11.1/11.2	23.	Har hänsyn tagits till användarnas behov och önskemål gällande statistikens utformning?	x				Har tagits hänsyn till samtal med användare.
B3	11.1	24.	Sker uppföljning av användarnas behov kontinuerligt (årligen eller annat)?	x				Ja, via användarråd och via förfrågningar från användare.
B4	11.1/11.3	25.	Inhämtas synpunkter på användarnas behov av förändring av statistiken?	x				Ja, via användarråd och via förfrågningar från användare.
B2	1.6	26.	Framgår det för användarna vad som är Officiell Statistik?	x				Via Beskrivning av statistiken och via HTML-filerna.
B2		27.	Är den engelska översättningen av SM:et tillräcklig för icke-svenskspråkiga användare?	x				

C11/I6	6.3	28.	Dokumenteras de fel som upptäcks i redan publicerade data?	x				
C11/I6		29	Åtgärdas fel som upptäcks enligt ROS riktlinjer	x				
I6	6.6	30.	Får alla användare tillgång till statistiken samtidigt	x				
C2	9.6	31.	Vad har gjort för att underlätta sam användning av statistiken?					
C2	14.3	31a	Används svensk lantbrukstypologi vid publicering (storleksindelning efter hektar ingår här)		x			Urvalsstorleken räcker inte för redovisning av både region och typologi.
C2	14.3	31b.	Används EU:s typologi vid publicering		x			
C2	14.3	31c.	Används svensk nationell typologi vid publicering		x			
C2	14.3/7.4	31d.	Används annan/egen typologi vid klassificering		x			
C2	14.3	31e.	Agnes relevanta standarder på ett sådant sätt att sam användbarheten underlättas?	x				
C11		32.	Finns mätinstrumentet allmänt tillgängligt?	x				Delvis.
C11		33.	Finns administrativa register som används dokumenterade?	x				Oklart hur Jordbruksverkets olika stödregister dokumenteras.
C1	7.1	34.	Anges relevanta EU-förordningar i beskrivningen av statistiken?	x				
C1	1.7/4.1-4.5/6.5/7.1/7.3/8.3/13.1/13.2	35.	Följs EU:s förordningar och direktiv vad gäller innehåll, kvalitet, och tidhållning?	x				

Planering och genomförande av undersökningen

C3	1.7/4.5/7.1/7.2/7.7	36.	Har metodexpertis bedömt/utvecklat/rådfrågats vad gäller vald statistisk metod?	x				
----	---------------------	-----	---	---	--	--	--	--

C8	1.7/8.1/8.2	37.	Har metodexpertis granskat utformningen av mätinstrumentet?	x				
C8	1.7/8.1/8.2	38	Har mätinstrumentets utformning granskats av expertis avseende blankettutformning/kommunikation med jordbrukare eller dylikt?	x				
C8		39	Är kommentarer avseende dokumentets utformning dokumenterade?	x				
C8	8.2	40.	Är mätinstrumentet testat på en testgrupp av respondenter?	x				
C8		41.	Är testet dokumenterat?	x				
		42.	Har under de senaste tre åren fördjupande kvalitetsstudier gjorts inom något av följande områden?					
C10;l4	1.7/4.1/4.2/4.4/4.5/8.3	42a	Kvalitetsstudie- design av undersökningen	x				Ny skördeförordning 2012 – konsekvenser för skördestatistiken
C10;l4	1.7/4.1/4.2/4.4/4.5/7.3/8.1/8.2/8.3/8.4/9.1/9.3/9.5/12.1/12.2	42b	Kvalitetsstudie- datakällor och datainsamling	x				SCB:s mätlabb granskade webbformulären 2009
C10;l4	1.7/4.1/4.2/4.4/4.5/7.1/7.2/8.5/12.1/12.2	42c	Kvalitetsstudie- bearbetning, estimation, analys			x		
C10;l4	6.3/6.5/13.1/13.2/13.4/15.2/15.6	42d	Kvalitetsstudie- publicering	x				SCB tar fram rekommendationer för publicering.

C10;I4	6.6/11.1/13.3/15.1	42e	Kvalitetsstudie- användarbehov	x				Rapport – Kartläggning av användarbehov 2012
		43.	Finns dokumentation avseende den senaste produktionsomgången inom följande områden?					
C11	15.6	43a	Dokumentation- design av undersökningen	x				
C11	15.6	43b	Dokumentation- datakällor och datainsamling	x				Metaplus dock ej färdigställt.
C11	15.6	43c	Dokumentation- bearbetning, estimation, analys	x				
C11	6.3/15.6	43d	Dokumentation- publicering,	x				
C11		43e	Dokumentation- användarbehov	x				
C11	10		Dokumentation- ekonomiskt utfall	x				
		44.	Finns dokumentation avseende den senaste produktionsomgången inom följande områden?					
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44a	Dokumentation- urvalsfel	x				
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44b	Dokumentation- svarsfrekvens för undersökningen	x				
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44c	Dokumentation- partiellt bortfall		x			Information finns att tillgå, men ej "dokumenterad".
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44d	Dokumentation- imputationer				x	
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44e	Dokumentation- övertäckning	x				
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44f	Dokumentation- undertäckning	x				
C11, I12	1.7/12.2/15.6	44g	Dokumentation- mätfel		x			Hur göra? Mäta all ekoskörd?
		45	Finns process och arbetsbeskrivning/ar för framtagning av statistiken?					

C11		45a	Finns det en tidsplan för framtagningen av den senaste årgången av statistiken?	x				
C11		45b	Finns dokumentation över arbetsgången, t.ex. var data hämtas, nyckelpersoner som kan behöva tillfrågas etc?	x				
C11		45c	Finns dokumentation över föreskriftsprocessen?				x	
C11	1.5	45d	Finns dokumentation avseende IT-uppdatering, IT-utveckling?	x				
C11		45e	Finns någon form av övergripande dokumentation över viktiga flöden för att ta fram statistiken	x				
C12	4.1/4.2/4.4/12.1/12.2	46.	Görs en utvärdering efter varje produktionsomgång?	x				
C11	8.6, 12.3	47	Dokumenteras större revisioner av statistiken t.ex. genom att jämförelser bakåt underlättas?	x				Omräkning vattenhalt.
C11	13.5	48	Övervägs publicering av preliminära data där så är lämpligt?	x				Det övervägs, men anses inte vara kostnadseffektivt.
C11	14.1	49	I de fall månadsstatistik/kvartalsstatistik publiceras jämförs dessa resultat med årssiffror?				x	
C11	14.1	50	I de fall som statistik publiceras för olika tidpunkter på ett år t.ex. djurantal, analyseras skillnader före publicering?				x	
C11	14.2	51	Dokumenteras systematiskt skillnader över tid och vad dessa beror på?	x				
C11	14.4	52	För hur många produkter dokumenteras brott i tidsserier?	x				Vad avses?
C11	15.3	53	Jämförs statistik från olika källor där så är lämpligt?	x				

C11	15.4	54	Görs specialstudier om användarna vill ha sådana? Och är dessa tillgängliga för allmänheten?	x					Sambearbetning av resultat från Gödselmedelsundersökningen och Skördeundersökningarna.
-----	------	----	--	---	--	--	--	--	--

Registeranvändning För produkter som baseras på register

C11		55	Finns ämnesmässig kunskap om registret avseende registrets syfte, de definitioner som finns i registret etc.	x					
C11		56	Tas sådana kontakter att förändringar i registret är kända i förväg?	x					
C11		57	Har analyser gjorts av de skillnader av variabeldefinitioner i registret jämfört med de definitioner som önskas i statistiken?	x					
C11		58	Har analyser gjorts av skillnader i population och objektsdefinitioner och hur detta påverkar statistikens kvalitet?	x					
C11		59	Har det skett yttre händelser som kan antas påverka kvaliteten av registret?	x					
C11		60	Har en helhetsbedömning av registrets kvalitet för statistikändamål gjorts?	x					
C11		61	Görs en granskning av registrets kvalitet?	x					
C11		62	Har olika källor integrerats när kvaliteten i register bedöms?	x					
C11		63	Har kvaliteten vid matchning analyserats?	x					
C11		64	Är registret dokumenterat på ett sådant sätt att registrets kvalitet kan bedömas?	x					

5.2 Plan för analysrapporter

Avseende åren 2009–2013 har Jordbruksverket tagit fram statistik för omställda ekologiskt odlade grödarealer och arealer under omställning (karensarealer) utifrån information från de tre godkända kontrollorganen Kiwa Sverige AB, HS Certifiering AB och SMAK AB. För de grödor som ingår i skördeundersökningen finns grödarealer med miljöersättning för ekologisk odling publicerade. I detta sammanhang särredovisas arealer avsedda för skörd av mogen gröda och arealer skördade som grönfoder. Det saknas dock en heltäckande arealredovisning av samtliga grödor med miljöersättning för ekologisk odling.

I den statistikrapport som sammanfattar den tillgängliga statistiken om den ekologiska odlingen fram till år 2008 redovisas skördenivåer vid ekologisk för åren 2003–2007. Nu finns motsvarande resultat för åren 2008–2013. Det skulle alltså gå att lägga till sex år till tidsserierna om en uppdaterad version av den aktuella rapporten tas fram.

Det är vanligt att lantbrukarna lämnar spontana kommentarer tillsammans med skördeuppgifterna när det har varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador orsakade av vildsvin, hjortdjur, tranor och gäss förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer. En del lantbrukare har tyckt att SCB borde ställa frågor om viltskador i samband med skördeundersökningarna. Inför 2014 har SCB fått finansiering från Jordbruksverket för en sådan viltskadeundersökning. Resultatredovisning med analyser av viltskadornas inverkan på skördenivåerna vid ekologisk odling för olika grödor kommer att ske under 2015.

5.3 Uppfyller produkten kriterierna för tillräcklig kvalitet

Det finns en aktuell beskrivning av statistiken, där kvalitetsdeklarationer ingår. Statistikens mål är tydligt formulerade. Undersökningen har också planerats och genomförts för att minst uppnå den tillräckliga kvalitetsnivån. Vid uppföljning av om den tillräckliga kvaliteten uppnås har det bedömts att den uppnås.

Det har skett en dialog samt en årlig uppföljning av statistikens kvalitet med de viktigaste användarna genom dels de användarråd som Jordbruksverket anordnar, dels via kontakter med andra statistikanvändare.

Kvalitetsstudier har genomförts och kommer framöver att göras efterhand som behov uppstår.

6. Dokumentation av observationsregister för arkivering

Dokumentation av variabler och observationsregister kommer att göras i Metaplus. Arbetet har påbörjats och bedöms bli klart under år 2016.